

ПЕРЕДМОВА

У написанні посібника брав участь колектив авторів Одеського національного медичного університету на чолі з академіком Валерієм Запорожаном, представники медичних закладів вищої освіти України – проф. Орест Абрагамович, Наталія Дробінська (Львів), проф. Василь Міщук (Івано-Франківськ), проф. Наталія Железнякова, проф. Людмила Пасієшвілі (Харків), проф. Лілія Бабінець (Тернопіль), проф. Неоніла Чухрієнко, доц. Андрій Черниловський (Дніпро), доцент Павло Колесник (Ужгород).

У посібнику викладаються загальні питання периопераційного ведення пацієнтів з коморбідною терапевтичною патологією (КТП) в хірургічній практиці, зокрема:

- Загальні принципи передопераційного обстеження хворих на КТП з метою визначення і корекції можливих усклад в інтра- та післяопераційному періоді.
- Фармакологічні аспекти периопераційного лікування КТП.
- Периопераційна антитромбоцитарна та антикоагулянтна базисна терапія.
- Периопераційне ведення хворих з анемією, ішемічною хворобою серця, вадами серця, порушеннями ритму, із захворюваннями органів дихання, артеріальною гіпертензією, із захворюваннями периферичних артерій, цереброваскулярними хворобами, цукровим діабетом, ожирінням, онкологічними хворобами, серцевою недостатністю.

Основні положення посібника ґрунтуються на сучасних міжнародних рекомендаціях, затверджених провідними професійними медичними товариствами та асоціаціями, зокрема:

- *2022 ESC Guidelines on cardiovascular assessment and management of patients undergoing non-cardiac surgery* (Рекомендації Європейського товариства кардіологів 2022 р. щодо оцінки серцево-судинної системи та ведення пацієнтів, яким проводять несерцеві операції, 2022 р.);
- *2023 ESH Guidelines for the management of arterial hypertension* (Рекомендації Європейського товариства гіпертензії 2023 р. з лікування артеріальної гіпертензії);
- *2023 ESC Guidelines for the management of acute coronary syndromes* (Рекомендації Європейського товариства кардіологів 2023 р. щодо лікування гострих коронарних синдромів);
- *Standards of Care in Diabetes—2023 ADA* (Стандарти медичної допомоги хворим на діабет 2023 р. Американської асоціації діабету) та ін.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	7
ВСТУП	12

РОЗДІЛ 1

Загальні питання периопераційної стратегії ведення пацієнтів з коморбідною терапевтичною патологією в хірургічній практиці <i>(Валерій Запорожан)</i>	13
Оцінка доказовості рекомендацій у медицині <i>(Валерій Запорожан)</i>	16

РОЗДІЛ 2

Оцінка ризиків при некардіальних хірургічних втручаннях	18
2.1. Ризики, які пов'язані з хірургічними втручаннями <i>(Павло Колесник, Андрій Колесник)</i>	18
2.2. Оцінка загального клінічного ризику при некардіальних хірургічних втручаннях <i>(Ігор Лисий, Ірина Балашова, Ольга Дукова)</i>	24
2.3. Інтегральні індекси оцінки щодо виявлення ризику післяопераційних серцево-судинних ускладнень із застосуванням інтернет-калькуляторів <i>(Ірина Балашова, Ігор Лисий)</i>	29
2.4. Передопераційна оцінка ризику, пов'язаного з пацієнтом, при коморбідній терапевтичній патології <i>(Вікторія Саморукова)</i>	32

РОЗДІЛ 3

Неінвазивні та інвазивні методи передопераційного обстеження хворих, яким запланована некардіальна хірургічна операція <i>(Вікторія Саморукова)</i>	42
---	----

РОЗДІЛ 4

Немедикаментозні аспекти загальної ризик-коригувальної стратегії зменшення периопераційних і післяопераційних ускладнень у хірургічній практиці	59
4.1. Рекомендації щодо стилю життя: відмова від куріння <i>(Міщук В. Г., Міщук В. В.)</i>	59

4.2. Роль фізичних тренувань у профілактиці перита післяопераційних ускладнень (<i>Мищук В. Г., Мищук В. В.</i>).....	72
--	----

РОЗДІЛ 5

Загальні принципи периопераційного застосування фармакотерапії при коморбідній терапевтичній патології	78
5.1. Особливості застосування деяких фармакологічних препаратів у периопераційному періоді для зниження кардіоваскулярного ризику (<i>Олена Волошина</i>).....	78
5.2. Периопераційне використання антитромбоцитарних лікарських засобів (<i>Орест Абрагамович, Наталія Дробінська</i>).....	88
5.3. Периопераційне використання антагоністів вітаміну К (<i>Орест Абрагамович, Наталія Дробінська</i>).....	96
5.4. Периопераційне ведення хворих, які приймають нові оральні антикоагулянти (<i>Олена Волошина</i>).....	103

РОЗДІЛ 6

Периопераційна стратегія при окремих хворобах	113
6.1. Периопераційне ведення хворих на артеріальну гіпертензію (<i>Олена Волошина, Неоніла Чухрієнко</i>).....	113
6.2. Периопераційне ведення хворих на ішемічну хворобу серця (<i>Вікторія Бугерук, Лариса Ковальчук</i>).....	122
6.3. Периопераційне ведення хворих із вадами клапанів серця (<i>Ірина Балашова</i>).....	129
6.4. Периопераційне ведення хворих з порушеннями ритму (<i>Вікторія Збітнева</i>).....	134
6.5. Периопераційне ведення хворих з хронічною серцевою недостатністю (<i>Олена Волошина, Ольга Дукова</i>).....	143
6.6. Периопераційне ведення хворих з анемією (<i>Лариса Ковальчук, Вікторія Бугерук</i>).....	148
6.7. Периопераційне ведення хворих із захворюваннями периферичних артерій (<i>Катерина Українська, Тетяна Назарук</i>).....	153
6.8. Периопераційне ведення хворих з цереброваскулярними захворюваннями (<i>Ольга Дукова, Ірина Балашова, Ігор Лисий</i>).....	156
6.9. Периопераційне ведення хворих з хворобами нирок (сечової системи) (<i>Неонілла Чухрієнко, Андрій Черниловський</i>).....	159
6.10. Периопераційна стратегія у хворих на цукровий діабет (<i>Олена Найдьонова, Еланна Зубок</i>).....	188

6.11. Периопераційне ведення хворих із захворюваннями органів дихання (Тетяна Назарук, Катерина Українська)	193
6.12. Периопераційне ведення хворих з Covid-19 (Грина Балашова)	201
6.13. Периопераційне ведення хворих з онкологічними хворобами (Наталя Железнякова, Людмила Пасієшвілі)	203
6.14. Периопераційні серцево-судинні ускладнення (Лілія Бабінець)	216
6.15. Особливості ведення хворих з ожирінням у периопераційному періоді (Василь Міщук, Віталій Міщук)	230
ВИСНОВКИ (Валерій Запорожан, Олена Волошина).....	240
Узагальнені рекомендації Європейського товариства кардіологів 2022 р. щодо оцінки серцево-судинної системи щодо ведення пацієнтів, яким проводять несерцеві операції	242
ДОДАТКИ.....	250